

FY1008 Introduksjon til Numerisk Fysikk

Øving 2 Høst 2025

NTNU

Institutt for
fysikk

I denne øvingen skal vi studere følgende rekke

$$S_N = \sum_{n=0}^N \frac{(-1)^n}{2n+1}, \quad (1)$$

hvor N er et positivt heltall. Dersom vi antar at $N > 4$, er de første leddene av denne rekken

$$S_N = 1 - \frac{1}{3} + \frac{1}{5} - \frac{1}{7} + \frac{1}{9} - \dots \quad (2)$$

Nedenfor vil vi referere til summen av den *uendelige rekken* som S_∞ og vi definerer den på basis av likning (1) via uttrykket

$$S_\infty = \lim_{N \rightarrow \infty} S_N = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{(-1)^n}{2n+1} = \frac{\pi}{4}. \quad (3)$$

La oss definere integralet

$$I(a, b) = \frac{2}{\sqrt{\pi}} \int_a^b dx \exp(-x^2), \quad (4)$$

hvor a og $b > a$ er reelle tall.

Integraler, f.eks. slik som det i likning (4), representerer arealet under kurven som integranden definerer. En tilnærming av integralet kan man få ved å summere opp arealene av N rektangler som alle har samme bredden Δx og høyden $\exp(-x_n^2)$ (i dette tilfellet). Her betegner x_n midtpunktet langs x -aksen for rektangel nummer n talt fra venstre. Denne metoden for å beregne integralet (4) kalles for *midpunkt metoden*. Matematisk kan det som er beskrevet overfor uttrykkes som summen

$$I \approx \Delta x \frac{2}{\sqrt{\pi}} \sum_{n=1}^N \exp(-x_n^2). \quad (5)$$

Dette betyr at å regne ut et integral med midpunkt metoden, tilsvarer å summere en rekke!

1 Oppgaver

- a) Beregn de numeriske verdiene for S_{10} , S_{50} og S_M ved å summere rekken fra første-til-siste ledd. Her velger du selv en verdi for $M > 50$.
- b) Gjennomfør den samme beregningen, *men* summer nå rekken bakfra, dvs. fra siste-til-første ledd. Sammenlign de numeriske verdiene du nå får mot tilsvarende verdier fra forrige delspørsmål. Er verdiene de samme? Prøv å kommenter resultatene du finner. *Kommentar:* Årsaken til at dette er av interesse er at man i numerisk analyse 101, lærer man man kan redusere avrundings feil ved i legge sammen de minste tallene først. Dette har den konsekvens at i mange programmeringsspråk, og spesielt når man bruker single presisjon flyttall (dvs. reelle tall) kan man få forskjellige resultater avhengig av måten man summerer rekken.

- c) På bakgrunn av resultatene fra forrige delspørsmål, beregn verdien av den uendelige rekken S_∞ ved å bruke de to foregående metodene for å summere rekken, dvs. summasjon (a) forfra $[S_\infty^{(a)}]$, og (b) bakfra $[S_\infty^{(b)}]$. Sammenlikn resultatene du finner for S_∞ mot den analytiske verdien $\pi/4$. Hvor stort er ev. avviket i dine beregnede verdier i forhold til den analytiske verdien? Hvor mange desimaler har du fått riktige? Prøv å kommenter dine resultater.

Regn ut integralet i likning (4) for verdiene $a = 0$ og $b = 4$.

- d) Finn uttrykkene for Δx og midtpunktente x_n .
- e) Bruk disse resultatene til å beregne en tilnærming til integralet i likning (4) for verdiene a og b som vi antar, dvs beregn en tilnærming for integralet $I(0, 4)$. Gjennomfør beregningen for ulike verdier for antall rektangler N . Hva tror du er den mest riktige verdien for dette integralet er?